

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 164/2023-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a zo sudcov Jany Laššákovvej a Petra Molnára (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], všetci bytom [REDAKOVANÉ] zastúpených JUDr. Ingrid Novákovou, advokátska kancelária, Československej armády 12, Handlová, proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 13 S 8/2019-93 z 12. júna 2019 a rozsudku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Syk 12/2022 z 19. októbra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 14. februára 2023 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Napadnuté rozhodnutia navrhujú zrušiť a vrátiť vec krajskému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a napadnutých rozhodnutí vyplýva nasledujúci stav veci:

2.1. Sťažovatelia sa žalobou doručенou krajskému súdu domáhali súdneho prieskumu rozhodnutia Okresného úradu Trenčín, odboru výstavby a bytovej politiky (ďalej len „druhostupňový správny orgán“) č. k. OU-TN-OVBP2-2018/029890-002/Ka z 19. novembra 2018, ktorým zamietol odvolanie a súčasne potvrdil rozhodnutie mesta Handlová (ďalej len „prvostupňový orgán“)

č. k. SÚ 2018/4261/1055-2 z 15. augusta 2018 („rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa“). Označeným rozhodnutím správneho orgánu prvého stupňa bolo rozhodnuté o umiestnení stavby (garáže pre stavebníkov) na pozemku parcely registra „■“ ■■■■■ v k. ú. ■■■■■ (ďalej len „sporný pozemok“).

2.2. Sťažovatelia v žalobe namietali, že sú vlastníkami bytov v obytnom dome, ktorí užívajú priľahlý sporný pozemok, na ktorom sa rozhodlo o umiestnení stavby. Argumentovali tým, že zo zákona im vyplýva zákonné vecné bremeno k spornému pozemku (vo vlastníctve Slovenskej republiky, pozn.), ktoré vo veci konajúcimi orgánmi nebolo rešpektované. Namietali, že Slovenský pozemkový fond ako správca sporného pozemku vydal stavebníkom súhlasné stanovisko k umiestneniu stavby v rozpore so zákonom.

2.3. Krajský súd svojím napadnutým rozsudkom žalobu sťažovateľov zamietol. V odôvodnení svojho rozsudku v podstatnom uviedol, že sťažovatelia svoje námietky a pripomienky neuplatnili najneskôr do ústneho pojednávania, ale až následne po ňom, teda v rozpore s koncentračnou zásadou, čo znamená, že správny orgán nemal na ne prihliadať (bod 22 odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu). Odhliadnuc od koncentrácie, krajský súd konštatoval, že sťažovatelia v oneskorených pripomienkach nenamietali porušenie svojich práv z vecného bremena, ale skôr poukazovali na to, že niektorí z nich chceli v minulosti časť sporného pozemku odkúpiť, ale nepodarilo sa im to pre vyžadovaný súhlas spoluvlastníkov, ktorí sú jeho užívateľmi (bod 25 odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu). Zároveň konštatoval, že sťažovatelia poukázali na vznik vecného bremena zo zákona len veľmi všeobecne, počas celého administratívneho konania a dokonca ani v konaní pred súdom nepredložili žiaden relevantný doklad, ktorý by aspoň osvedčoval existenciu nimi tvrdeného práva (bod 26 odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu). V nadväznosti na to krajský súd uzavrel, že za situácie, keď uvedené vecné právo nie je zapísané v katastri nehnuteľností, bolo práve na sťažovateľoch, aby jeho existenciu preukázali. Samotné všeobecné tvrdenia sťažovateľov samy o sebe neosvedčili, že by pri spornom pozemku malo ísť o priľahlý pozemok a došlo k vzniku tvrdeného vecného práva, preto žalobu podľa § 190 Správneho súdneho poriadku ako nedôvodnú zamietol (body 27 a 28 odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu).

2.4. O kasačnej sťažnosti sťažovateľov rozhodol najvyšší správny súd svojím napadnutým rozsudkom tak, že kasačnú sťažnosť zamietol. V relevantnej časti odôvodnenia svojho rozsudku uviedol, že prvostupňový správny orgán (stavebný úrad, pozn.) riadnym postupom oznámil začatie územného konania stavby s miestnym šetrením všetkým známym účastníkom konania vrátane sťažovateľov oznámením preukázateľne doručeným účastníkom konania (body 29 a 30 odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu). Považoval za preukázané, že sťažovatelia doručili svoje námietky v rozpore s koncentračnou zásadou, teda oneskorene, hoci boli pritom riadne poučení. Napriek uvedenému sa týmito oneskorenými námietkami správny orgán zaoberal a vysporiadal sa s nimi tak, že ich zamietol. K namietanej spornosti práv k spornému pozemku a k tomu, že mestu Handlová, ako aj žalovanému druhostupňovému správne mu orgánu boli miestne pomery známe, kasačný súd konštatoval, že práve v prípade, že ak vecné bremeno zapísané v katastri nie je, tak bolo v záujme sťažovateľov ho relevantným spôsobom preukázať (body 33 a 35 odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu). Po odcitovaní relevantných ustanovení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (§ 23 ods. 1, 5, § 34, § 35, pozn.)

sťažovateľom ozrejmil, že v stavebnom konaní budú stavebníci predmetnej garáže musieť preukázať vlastnícke alebo iné právo k pozemku, na ktorom sa má stavba realizovať, preto sťažovatelia budú mať priestor predniesť svoju argumentáciu súvisiacu s ich tvrdeniami o príľahlom pozemku v stavebnom konaní (bod 41 odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu). Keďže kasačná sťažnosť neobsahovala žiadne právne relevantné tvrdenia a dôkazy, ktoré by mohli ovplyvniť správnosť napadnutého rozsudku správneho súdu, kasačnú sťažnosť podľa § 461 Správneho súdneho poriadku ako nedôvodnú zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľov

3. Sťažovatelia v sťažnosti rozsiahlo argumentujú v prospech porušenia svojich práv napadnutým rozsudkom krajského súdu a najvyššieho správneho súdu. Svojím obsahom ide o totožnú argumentáciu, ktorú sťažovatelia uplatnili už v priebehu konania pred všeobecnými súdmi, najmä však pred najvyšším správnym súdom v rámci svojej kasačnej sťažnosti. Pokiaľ ide o odôvodnenie namietaného porušenia ich označených práv napadnutým rozsudkom najvyššieho správneho súdu, ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia v sťažnosti zotrvali na svojom právnom posúdení veci, z čoho vyvodzovali porušenie svojho práva na spravodlivý proces nedostatočným a arbitrárnym prístupom najvyššieho správneho súdu pri posúdení ich výhrad a námietok vznesených v kasačnej sťažnosti.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Ústavný súd sa v prvom rade poukazuje na nedostatočný petit sťažnosti sťažovateľov v znení: *„konaním uvedených súdov bolo porušené právo sťažovateľov na spravodlivý a nestranný súdny proces, a navrhujú, aby Ústavný súd SR v prípade ak, ústavnej sťažnosti vyhovie, vrátil vec na ďalšie konanie“*. Vychádzajúc z uvedeného, je potrebné konštatovať, že petit sťažnosti je neurčitý, nejednoznačný a rovnako tiež nevykonateľný. Sťažovatelia jednoznačne neidentifikovali súdy, proti ktorým sťažnosť smeruje, ani konkrétne konanie označené jeho spisovou značkou. Slovné označenie práv, ktoré mali byť porušené je tiež nedostatočné, keďže sťažovatelia neuviedli, či ide o práva podľa ústavy alebo iných medzinárodných zmlúv (dohovor, listina, príp. Charta práv Európske únie). Ďalšou podstatnou nejednoznačnosťou (v kontexte argumentácie, ktorá smeruje proti rozhodnutiam všeobecných súdov vo veci sťažovateľov) je formulácia „konaním“, čo možno interpretovať len tak, že sťažovatelia napádajú postup, a nie samotné rozhodnutia vo veci. Navyše, v petite sťažovatelia nenavrhlí zrušiť konkrétne rozhodnutia v právoplatne skončenej veci, keďže postup pochopiteľne nie je možné zrušiť. V dôsledku toho je petit v navrhovanom znení aj nevykonateľný, pretože predpokladom vrátenia veci na ďalšie konanie je zrušenie konečného a právoplatného rozhodnutia v konkrétnej veci.

5. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd je toho názoru, že sťažnosť ako celok pôsobí nedostatočne a neurčito, vytvára priestor na dohady a dedukcie, čo sa pri uplatnení námietky o porušení základných práv v konaní pred ústavným súdom zásadne neakceptuje (m. m. III. ÚS 26/2012, II. ÚS 138/2019). Napriek uvedenému ústavný súd ustálil predmet konania o sťažnosti sťažovateľov pre účely jeho predbežného prerokovania tak, ako je to uvedené v záhlaví tohto rozhodnutia, hoci pre účely meritórneho rozhodovania bol navrhovaný petit nedostatočný.

6. Ústavný súd pripomína, že obligatórnou náležitosťou ústavnej sťažnosti podľa § 123 ods. 1 písm. b) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) je povinnosť sťažovateľa označiť právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, ktorým podľa sťažovateľa boli porušené jeho základné práva a slobody.

7. Keďže ústavná sťažnosť neobsahuje kvalifikovaný vykonateľný petit, nespĺňa ani podstatnú zákonom predpísanú náležitosť ustanovenú v § 123 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde.

8. Zároveň ústavný súd konštatuje, že uvedené nedostatky petitu sťažnosti (jeho neurčitosť, ako aj nevykonateľnosť, pozn.) spôsobujú závažné procesné následky. Z povahy opísaných nedostatkov je zrejmé, že nejde len o formálne nedostatky. Podľa názoru ústavného súdu za danej situácie neprichádzala do úvahy výzva na odstránenie týchto nedostatkov návrhu podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde vzhľadom na ich kľúčovú povahu. Zároveň v prípade odstránenia týchto nedostatkov petitu by nevyhnutne došlo aj k zmene predmetu konania (s prihliadnutím na skutočnosť, že sťažovatelia *de facto* napádajú nie postup súdov, ale ich rozhodnutia).

9. V zmysle jeho ustálenej judikatúry výzva na odstránenie nedostatkov slúži na odstraňovanie najmä formálnych nedostatkov návrhu, avšak nie samotnej podstaty návrhu (m. m. I. ÚS 155/2019, III. ÚS 87/2019), za ktorý možno považovať okrem iného aj spôsobilý, určitý petit sťažnosti, t. j. čo sťažovateľ žiada.

10. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že označený nedostatok zákonom predpísaných náležitostí nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

11. Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný pri výkone advokácie dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady.

12. Pretože predmetná sťažnosť v predloženej podobe v tejto časti neobsahuje náležitosti, ktoré na uplatnenie právomoci ústavného súdu ustanovuje ústava a zákon o ústavnom súde, a to spôsobilý vykonateľný petit, ústavný súd aj so zreteľom na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľov sťažnosť v celom rozsahu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

IV. Obiter dictum

13. Napriek uvedeným nedostatkom ústavný súd dodáva, že aj v prípade, ak by sťažovatelia formulovali petit sťažnosti tak, aby bol jednoznačný a vykonateľný, tak by sťažnosť vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu odmietol s poukazom na princíp subsidiarity, podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona ústavnom súde pre nedostatok právomoci. Pokiaľ ide o napadnutý rozsudok kasačného súdu, ústavný súd po oboznámení sa s jeho obsahom konštatuje, že nezistil, že by existoval relevantný súvis medzi namietanými právami sťažovateľov na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie na jednej strane a napadnutým rozsudkom najvyššieho správneho súdu na strane druhej. Na základe uvedeného by sťažnosť sťažovateľov v tejto časti bola odmietnutá podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

14. V dôsledku odmietnutia ústavnej sťažnosti v celom rozsahu sa už ústavný súd ostatnými návrhmi obsiahnutými v sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. marca 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu